

KELIONĖ SU TEOFILIUMI (2017-ųjų kovas)

Apsisprendimas - geriau mirti!

Kovo mėnesį Lietuvos katalikai prisimena savo dangiškąjį globėją šv. Kazimierą, kurio gyvenimo devizas – *geriau mirti, negu nusidėti* kviečia į naujus apmąstymus. Juo labiau kad Šv. Kazimiero liturginė minėjimo diena tapo išskirtinė garbingojo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio gyvenime. 1900 m. kovo 4 d. Peterburge vysk. Antonis Karolis Niedziałkowski kiek paankstintai silpnos sveikatos seminaristui Teofilui suteikė kunigystės šventimus. Skubėta, nes mieste, siaučiant džiovai, sušlubavusi Teofiliaus sveikata nežadėjo nieko gero.

Tapęs kunigu Šv. Kazimiero dieną, Teofilius priėmė ir dangiškojo globėjo ryžtingumą visuomet rinktis tai, kas yra pagal Dievo valią. Šis radikalus apsisprendimas buvo kun. Teofilui ypač reikalingas kalėjime. 1930 m. belaukiant teismo, kalėjimo viršininkas klausė jį:

– Ko čia sėdi?

– Juokingas klausimas, – atsakė vyskupas, – pasodinote, tai ir sėdžiu!

– Jei panorėtum, jau šiandien galėtum būti laisvas!

– Įdomu, koku gi būdu? – klausė vyskupas, apsimesdamas nesuprantąs reikalo.

– Labai paprastai: pasirašyk, kad pranešinėsi apie kunigus ir parapijiečius!

– Dabar labai nepatogu, – sakė vyskupas, – iš kalėjimo paleistąjį parapijiečiai iš karto įtars, kad užverbuotas...

– Tai mes galime paleisti dar kelis asmenis, tarp kurių bus ir neužverbuotų... Tada žmonės to nepastebės!

Vyskupas pareiškė, kad iš to nieko nebus – jis griežtai atsisakė pasirašyti todėl, kad jo sąžinė neleidžianti to daryti. Tokia kaina atgauta laisvė neviliojo Teofiliaus. Jis sąmoningai pasirinko būti vienybėje su Viešpačiu ir visai nesirūpino tuo, kas jo laukia – Solovkų lageris, sunkūs miško darbai, kalėjimo izoliatorius... Tokia yra gyvenimo pagal sąžinės balsą kaina.

Panašiai kaip piktasis gundė Viešpatį Jėzų dykumoje, taip ir Teofilius 1946 m. iš sovietų valdžios sulaukė labai klastingo pasiūlymo – kreiptis į miškuose už Lietuvos laisvę kovojančius partizanus, raginant juos sudėti ginklus ir pasiduoti. Iš buvusių dviejų įkalinimų Teofilius pernelyg

gerai pažino sovietinių valdininkų gudrumą ir savo atsisakymą aiškiai ir nedviprasmiškai pagrindė Dievo įsakymu: „Nežudyk!“, kuris galioja abiem kovojančioms pusėms. Ne Bažnyčia kalta dėl to, kad daug jaunų žmonių išėjo į miškus ginti Tėvynės. Pagrindinis motyvas, dėl ko Teofilis atsisakė būti jauku viliojant partizanus iš miško, yra jo išsakytas ir užfiksuotas tardymo protokole: „Aš nebuvau tikras, jog legalizavęsi partizanai Tarybų valdžios nebus nubausti už jų padarytus nusikaltimus, ir dėl to aš nenorėjau imtis moralinės atsakomybės prieš partizanų formuočių narius, jų šeimas, ir artimus giminaičius“; „Aš perspėjau man pavaldžius kunigus nesikišti į politinių klausimų sprendimą ir kad jie nenaudotų bažnyčios kaip Tarybų valdžios priemonių tribūnos“; „Mano nuomone, žymiai radikalesnė priemonė, kurią gali panaudoti kunigai, yra krikščioniškų tiesų ir moralės dėstyimas“.

Netrukus pasirodė, kad vysk. Teofilis įžvalgos pataikė į dešimtuką. Patikėję valdžios pažadais suteikti amnestiją ir nebausti už dalyvavimą ginkluotoje kovoje, palikę mišką partizanai buvo tuoj pat suimti ir nuteisti mirties bausme. Klasta prisidengusio blogio alsavimą Teofilis jautė iš tolo ir nesileido į jokių kompromisus. Sunkiausiomis akimirkomis išlieka tas, kuris tvirtai laikosi Kristaus rankos, todėl Teofilis mokė kunigus iš sakyklos skelbti Evangeliją, o ne politines agitacijas. Visai nesvarbu, kad už tai gali grėsti suėmimas, kalėjimas ar tremtis. Juk geriau mirti, negu nusidėti.

Kiekvienos kartos tikintieji šį šv. Kazimiero išpopuliarintą dėsnį savaip išgyvena ir pritaiko. Nors džiova nugalėta, o ir į kalėjimus mūsų krašte už tikėjimą kol kas niekas nesodina ir neverbuoja būti sekliais ar skundikais, bet kyla naujų iššūkių, ką pasirinkti – Dievo valią ar galimai per plauką ilgesnį sau gyvenimą?

Šių dienų pasaulyje turime tokių šventųjų, kurie pasirenka panašiai, kaip apaštalas Paulius: „verčiau mirti ir būti su Kristumi, nes tai visų geriausia“ (*Fil 1, 23*). Turiu galvoje šv. Džianą Beretą Molą (1922–1962) (apie ją skaitykite 2010 m. gegužės *Artumoje*). Būdama gydytoja, ji puikiai suprato, kokios rimtos gali būti jos nėštumo komplikacijos: šalia gimdos buvo pradėjęs sparčiai augti didelis navikas, o to meto medicina turėjo tik du pasiūlymus: iš karto šalinti viską (naviką, gimdą, kūdikį) arba pasmerkti motiną mirčiai, suteikiant kūdikio gimimo viltį. Šv. Džiana, turėdama jau tris vaikus, nesileido į kompromisus su sąžine ir dėl savo krikščioniškų įsitikinimų pasirinko suteikti teisę gimti ketvirtajam vaikui, pati dėl to paaukodama savo gyvybę. Taip ir įvyko. Bažnyčia atpažino šiame žingsnyje apsisprendimo herojiškumą ir 2004 m. paskelbė ją šventąja.

Nenustebkime, kad panašus gundymas gali greitai pasiekti kiekvieną iš mūsų būtent per mediciną. Farmacijos pramonė netrukus ims siūlyti vaistus, pagamintus iš abortuotų embrionų kamieninių ląstelių. Nepagydomai sergantį ligonį labai vilios pasiūlymas sutikti būti gydomam būtent šiais vaistais ir greito pagijimo pažadas. Svarstydami ir apsispręsdami atsidursime šv. Kazimiero, šv. Džianos (juos gundė tuometė medicina!) ir garbingojo arkivyskupo Teofilis vietoje.

Lemtinguose apsisprendimuose guodžia Kristaus žodžiai: „Tą valandą jums bus duota, ką jūs turite sakyti“ (Mt 10, 19). Bažnyčios šventieji ir palaimintieji tepadedą mums teisingiausiai pasirinkti, kad vėliau dėl apsisprendimo netektų gailėtis. Tiesa ta, kad per plauką ilgesnis gyvenimas nekonkurencingas palyginus su amžinuoju.

Mons. dr. Algirdas Jurevičius
(„Artuma“ 2017/3)